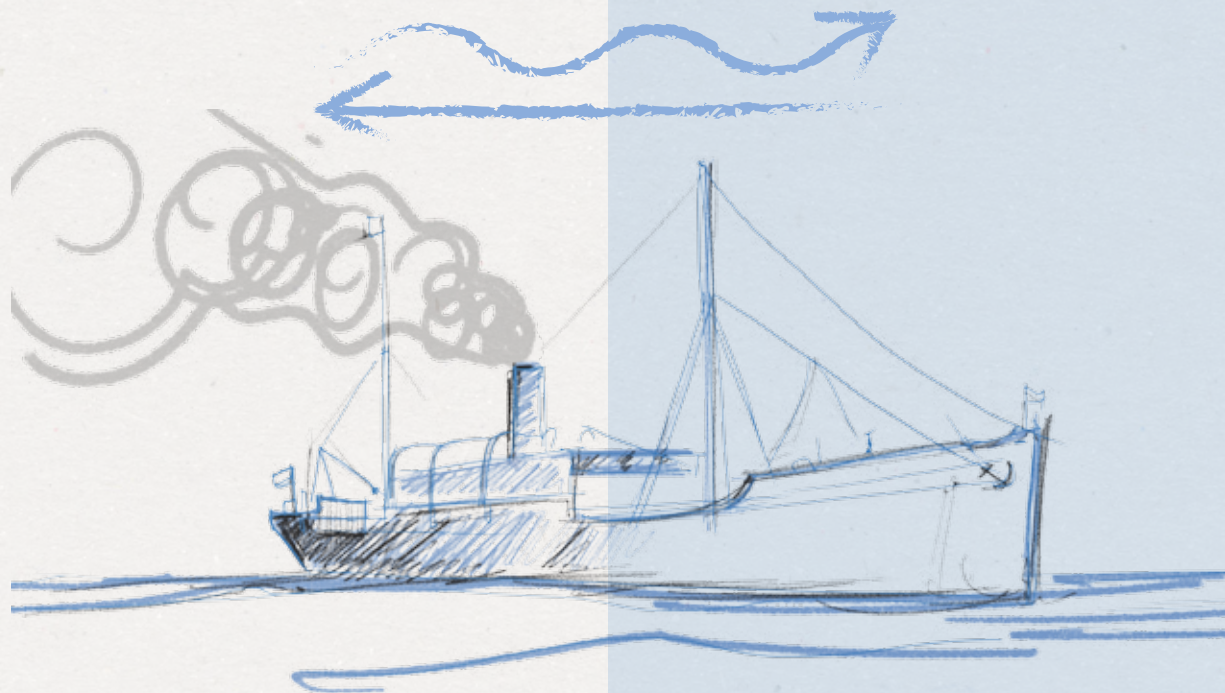

EL MEU AVI VA ANAR A CUBA

"Viatge d'anada i tornada"

Story line

Al 1903, Pere Freixas, un català nascut a Mont-roig de Camp, va marxar a Cuba buscant una vida millor. Ara, cent vint anys més tard, un besnéu seu, Yasef Barbán Freixas, ha marxat d'aquell país per venir a viure a Catalunya, buscant també una vida millor. La història es repeteix però a la inversa i en unes altres circumstàncies.

SINOPSI

Després d'una nit en què la sort no li va ser favorable i va perdre la casa i les possessions, un dia de 1903, el català Pere Freixas va marxar a Cuba a la recerca d'una vida millor.

Havent passat uns primers mesos a Santiago de Cuba, a l'est de l'illa, finalment es va assentar a Bayamo, on es casaria, tindria nou fills i muntaria diversos negocis. Moriria el 1975, als 99 anys, deixant una petjada inesborrable entre la seva nombrosa descendència, que a dia d'avui encara el recorda amb estima. Ha passat més d'un segle i la gent continua marxant dels seus països d'origen, buscant noves oportunitats. Però si fa un segle eren els catalans que marxaven a Cuba, ara són els cubans els que vénen a Catalunya. En aquest cas, el cercle es tanca i torna "a casa" un descendent de Pere Freixas, Yasef Barbán Freixas, que va deixar el país el 2015 i va residir primer a l'Equador per fer el salt a Espanya el 2018.

Un cop assentat i per tal d'estalviar patiments a la seva mare per la penosa situació econòmica que es viu a la illa, decideix

portar-la cap aquí. La millor manera de fer-ho és demanant la nacionalitat espanyola de Jorgelina Freixas, emparentant-se en la seva condició de cubana néta d'espanyols.

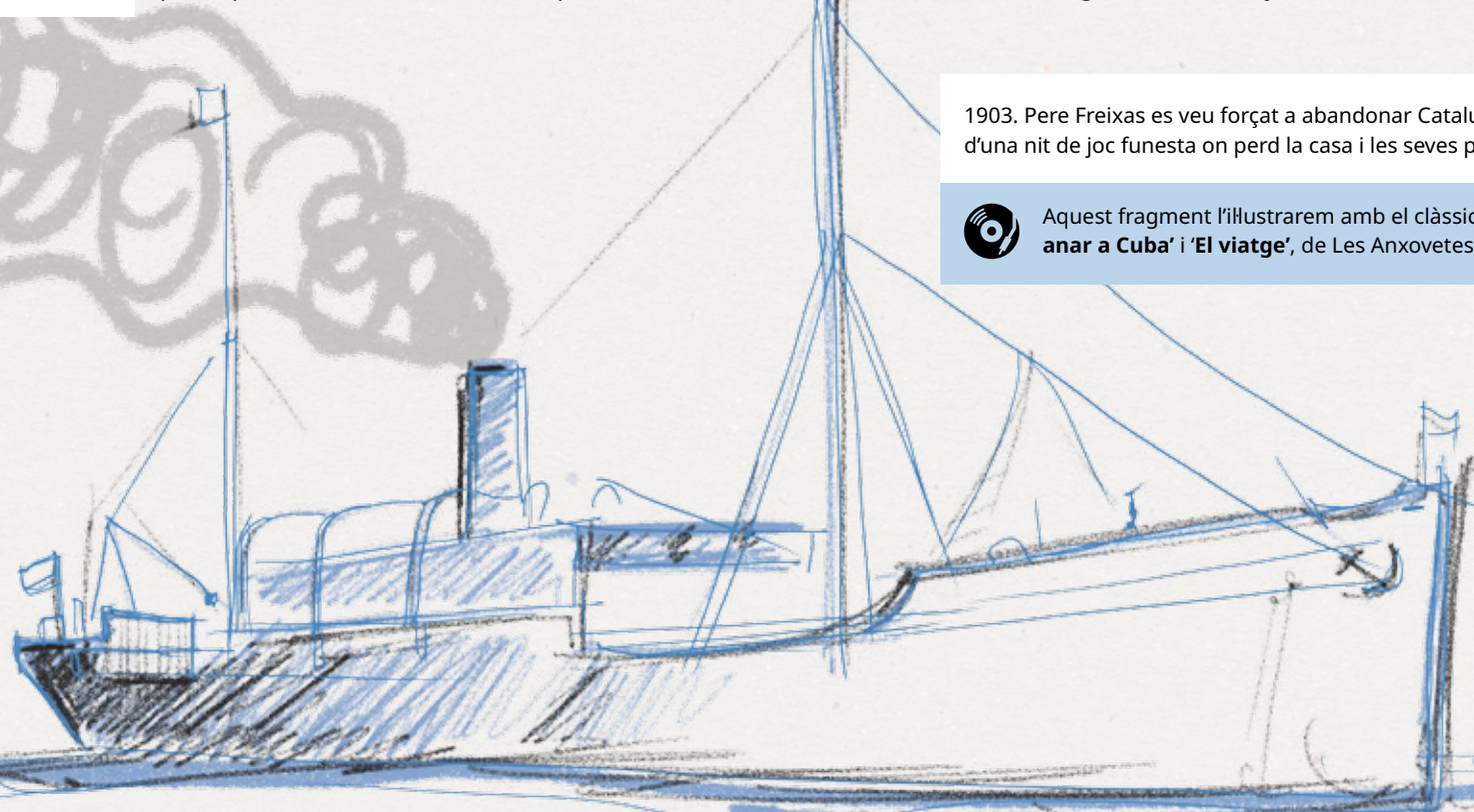
Per aconseguir-ho, però, cal que hi hagi constància documental d'aquest l'origen i la família creu que la partida de baptisme de Pere Freixas va desaparèixer arran de la crema durant la Guerra Civil de l'església de Botarell, on residia Pere Freixas. En Yasef, doncs, haurà de trobar algun document que demostrï la nacionalitat originària del seu rebesavi.

A través del paral·lisme en la història dels dos Freixas recuperarem la història dels catalans que van anar a Cuba i no en van tornar, menys coneguda que la dels 'indians'. Dels catalans que se'n van anar a fer les Amèriques, s'hi van establir, hi van fer una família i hi van morir. Alhora parlarem del fenomen de les migracions, que segueixen ben vigent avui en dia, en un món més connectat que mai. I de com, en aquest sentit, les coses no han canviat gaire en cent anys.

1903. Pere Freixas es veu forçat a abandonar Catalunya després d'una nit de joc funesta on perd la casa i les seves propietats.

Aquest fragment l'il·lustrarem amb el clàssic 'El meu avi va anar a Cuba' i 'El viatge', de Les Anxovetes

TEMA

Una reflexió sobre la memòria històrica i el fenomen de les migracions

Durant tot el segle XIX i principis del XX, centenars de catalans van marxar a fer les Amèriques a Cuba, després que Carles III autoritzés el 1778 la llibertat de comerç entre Catalunya i Amèrica. Així, entre 1820 i 1840, es dóna un salt quantitatiu i la majoria de les persones que venen de la península a la illa caribenya són catalans. Hi anaven a fer negocis vinculats al comerç del sucre, de les begudes alcohòliques (Facund Bacardí), el cafè, el cotó, el tabac (Josep Gener i Batet, i Jaume Partagàs i Rabell) o la banca (Narcís Gelats). Hi ha pocs sectors de l'economia en què no sigui palpable la marca catalana.

L'historiador Josep Maria Solé i Sabaté, codirector junt amb Antoni Segura de l'obra La presència catalana al món: segles XIX i XX (Generalitat de Catalunya, 2008), és contundent: "La petjada catalana a Cuba és superior a la de la resta de països d'Amèrica i es percep en tots els àmbits. Es veu en el nom de carrers, barris i ciutats". Per l'historiador, l'empremta catalana va modelar l'economia illenca. I molt aviat ser català es va convertir en sinònim de ser comerciant i emprenedor. Fins al punt que quan els cubans anaven a comprar a una botiga, solien dir "voy al catalán". Van ser molts anys d'encreuament de cultures, de mestissatge i de viatges d'anada i tornada entre tots dos països.

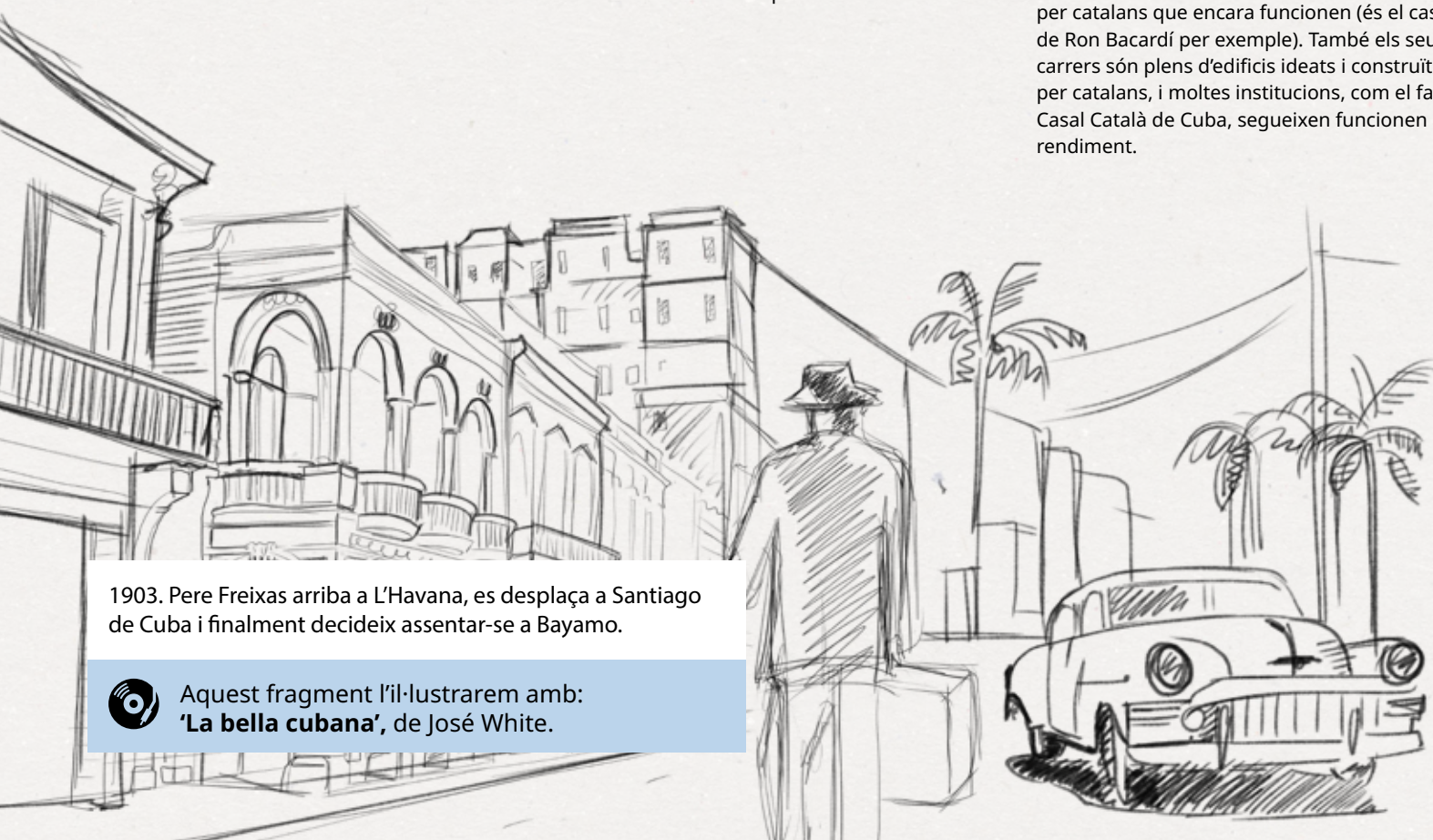
D'aquesta relació encara en guardem un gran llegat cultural i històric: a poblacions com Mataró, el marc on comença i s'acaba aquesta història, existeix la Plaça de Cuba i un barri anomenat de l'Havana. Però el llegat va molt més enllà: molts d'aquests catalans que feien fortuna, tornaven carregats d'or que després invertien a Catalunya, com per exemple en la construcció d'alguns edificis modernistes o en la primera línia de tren entre Barcelona i Mataró.

De totes maneres, d'altres no van tornar i es van quedar a viure a Cuba, deixant-hi el seu testimoni. Milers de cubans tenen cognoms catalans i hi ha moltes empreses fundades per catalans que encara funcionen (és el cas de Ron Bacardí per exemple). També els seus carrers són plens d'edificis ideats i construïts per catalans, i moltes institucions, com el famós Casal Català de Cuba, segueixen funcionen a ple rendiment.

Amb aquest documental, precisament, pretenem parlar dels emigrants catalans, dels homes catalans que van anar a Cuba a guanyar-se la vida. Així, a través de les aventures de Pere Freixas reviuem el trajecte que van fer tants i tants altres catalans durant el segle XIX i principis del segle XX. Per això, durant el documental entrevistarem a historiadors per tenir el punt de vista general d'allò que anem explicant.

Però en aquesta peça audiovisual també volem parlar del fenomen de les migracions, de la gent que ha de marxar del seu país per viure en un altre lloc, dels immigrants. I aquí és quan introduïm el rebesnét de Pere Freixas, Yasef Barbán Freixas, que ha fet el viatge contrari i el 2019 va arribar a Catalunya. Usarem el seu recorregut i la seva experiència com a immigrant, per exemplificar la vida de totes les persones que s'han vist obligades a marxar del seu país, empesos per la necessitat de buscar un lloc millor on viure. I de les dificultats legals, econòmiques i personals que aquest procés comporta.

També volem parlar de les arrels i del coneixement que les persones tenen dels seus propis orígens. Resseguint la vida d'en Pere Freixas i buscant la seva nacionalitat, estem fent un exercici de memòria i identitat. De memòria perquè recuperem la seva vida d'immigrant (i la projectem en tots els catalans que van viure situacions similars), i d'identitat perquè en buscar-ne les seves arrels, el seu origen, també cerquem el llegat que han deixat.

1903. Pere Freixas arriba a L'Havana, es desplaça a Santiago de Cuba i finalment decideix assentar-se a Bayamo.

Aquest fragment l'il·lustrarem amb:
'La bella cubana', de José White.

PERSONATGES

Pere Freixas, el català que es va quedar a Cuba

Català, nascut a Mont-roig del camp al 1876 però establert a Botarell, Tarragona. Va marxar a Cuba al 1903 buscant una vida millor, va fundar diversos negocis i va quedar-se'n fins a la seva mort, als 99 anys, al 1975. A la foto, amb un dels seus nou fills, Pedro.

Yasef Barbán Freixas, el besnét que va tornar a casa

Besnét del català Pere Freixas que va marxar a viure a Cuba al 1903. Fugat a l'Equador en desenganyar-se de la Revolució Cubana, va arribar a Barcelona el 2019. Intentarà portar a la seva mare, la Jorgelina Freixas, a Catalunya des de Cuba perquè pugui quedar-se a viure aquí.

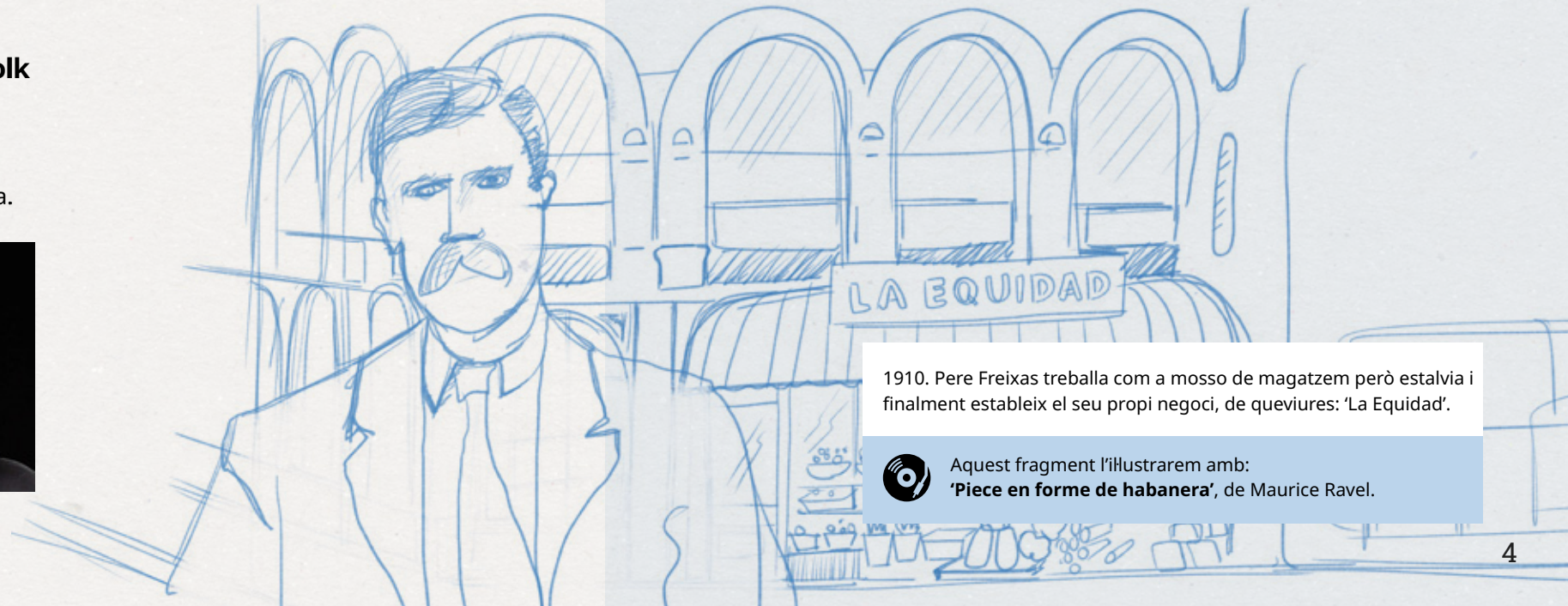

Jorgelina Freixas, la néta del català

Néta del català Pere Freixas, ha viscut a Cuba durant tota la seva vida, illa de la qual ha sortit en comptades ocasions. Es va casar i va tenir dos fills, en Yasef i la Denisa. Ha treballat de professora en una escola fins la seva jubilació.

...amb la veu d'Abel Folk

El prestigiós actor català Abel Folk serà qui posarà veu a les cartes que Pere Freixas escriu des de Cuba.

1910. Pere Freixas treballa com a mosso de magatzem però estalvia i finalment estableix el seu propi negoci, de queviures: 'La Equidad'.

Aquest fragment l'il·lustrarem amb:
'Piece en forme de habanera', de Maurice Ravel.

EXPERTS ENTREVISTATS

Tate Cabré

Periodista i divulgadora especialitzada en el món dels indians. Autora de *Cuba a Catalunya: el llegat dels indians* (Cossetània Edicions) així com de *Catalunya a Cuba, un amor que fa història* (Edicions 62). Ha viatjat en múltiples ocasions a Cuba i coneix les vicissituds històriques del país.

Anna Costal

Musicòloga i professora a l'Escola Superior de Música de Catalunya. És coautora, juntament amb Joaquim Rabaseda i Joan Gay del llibre *Les primeres havaneres a Catalunya. Imperialisme i sensualitat abans de Carmen* (Rafael Dalmau Editor, 2023).

Carlos Batista

Periodista i historiador, ha treballat a l'agència France Presse, i als diaris *Asahi Shimbun*, *IPS*, *Proceso* i *Prensa Latina*. Va actuar com a productor executiu del documental *Los que se quedaron*, dirigit per la seva filla Vanessa Batista, on parla dels catalans que van anar a Cuba i no van tornar mai (emès al canal 33).

1915. Coneix l'aristòcrata espanyola Manuela Duque de Estrada, s'enamoren, es casen i tenen set fills.

Aquest fragment l'il·lustrarem amb:
"Cubanita preciosa", del grup Port Bo.

TRACTAMENT

La imatge

Com que el documental té diferents eixos narratius, usarem fórmules diverses en cadascun d'ells.

Així, pel què fa a la línia narrativa on parlem de Pere Freixas, la del passat (iniciis segle XX) utilitzarem dibuixos i grafismes en la línia dels que s'esbossen en aquest dossier per explicar la singladura del personatge. Aquestes il·lustracions es basaran en l'estètica dels viatges transatlàntics, amb els típics quaderns de bitàcola, fotografies d'arxiu i dibuixos fets sobre sacs de reixeta. Partirem del concepte gràfic creat per l'il·lustrador Jordi Navarro en el documental *Bon Cop de Falç*, una coproducció de TV3 i La Xarxa (2014).

Pel que fa a la línia narrativa del present, la d'en Yasef, la retratarem en base a escenes vives, seguint les seves evolucions amb naturalitat, excepte una llarga entrevista a casa seva que anirem usant com a esquelet discursiu. Pel que fa al tipus de plans que usarem, en la mesura que parlem d'una història íntima, molt personal, de fugida de la seva realitat, hem conceptualitzat un ús delicat de la realització, amb primeríssims primers plans, plans de detall, i un important ús dels silencis, per bé que sense forçar-los.

D'altra banda, quan expliquem la cerca que en Yasef fa dels documents acreditatius de l'origen peninsular de la seva família, farem un ús molt viu de la càmera, a mode d'investigació, amb la càmera molt propera, resseguint els seus moviments.

També utilitzarem les noves tecnologies mentre en Yasef és a Catalunya i es vol comunicar amb la família que està encara a Cuba,

donant compte de com eines com Whatsapp permeten trencar la barrera de l'espai d'una manera inimaginable cent anys enrere, quan la comunicació es feia en base a cartes escrites a mà. Així, farà diverses videoconferències per anar-se comentant els avenços que van fent. Si bé no està previst l'ús d'imatges d'arxiu històriques, en el documental també farem servir el material en High8 gravat per Maria Salicrú, rebesnéta del germà de Pere Freixas, en un viatge a Cuba el 2004: en aquestes imatges hi surten alguns membres de la família Freixas de Cuba que ja han mort i que d'altra manera seria impossible de recuperar. Evidentment, el tractament usat aquí serà el de càmera domèstica, ja que les imatges estan gravades subjectivament.

Finalment les actuacions musicals on diversos artistes o grups interpretaran havaneres s'enregistraran amb multicàmera en un plató amb fons negre i motius mariners, sempre el mateix, amb l'objectiu de donar cohesió a aquesta línia visual, i usant foses d'imatge en comptes d'imatges per tall. Aquest marc també s'usarà per enregistrar les entrevistes als experts escollits, perquè aquests dos elements aniran sempre lligats.

Hi ha finalment un element que donarà cohesió a tot el projecte, el mar on comença el viatge Pere Freixas a principis de segle i el mar on ben entrats al segle XXI retornen els seus descendents.

1938. Pere Freixas es construeix una nova casa a Bayamo. Hi viurà fins els 99 anys, quan morirà, el 1975.

Aquest fragment l'il·lustrarem amb:
'Com la sal al mar', de Obeses.

TRACTAMENT

La Música

La música jugarà un paper fonamental en aquest documental. No en va, el títol remet a l'havanera més coneguda de totes les que es canten en qualsevol recital d'estiu a Catalunya: *El meu avi va anar a Cuba*. Obra de Josep Lluís Ortega i Monasterio, composta el 1968 com a homenatge als soldats morts a la guerra de Cuba, a finals del segle XIX. De fet, les havaneres són el gran gènere musical catalano-cubanes, i van néixer de la gran enyorança que els mariners que tornaven de Cuba sentien per l'illa.

Ara, aprofitant l'avinentsa de la popularitat d'aquesta cançó, el documental serà el pretext perfecte per endinsar-se en un mar molt més profund d'havaneres. Així, en el transcurs de la peça audiovisual sonaran fins una dotzena d'havaneres. Seran, a més a més, composicions escollides especialment perquè lliguin amb el moment narratiu que s'estigui explicant en cada moment. De manera que aquest seguit d'havaneres esdevindran de facto la banda sonora del documental.

Des d'un punt de vista estrictament musical, la nostra voluntat, però, és redescobrir cadascuna d'aquestes melodies, justament perquè algunes d'elles són conegudes fins a l'extenuació per l'audiència. Així, s'anirà aparellant cada havanera amb un intèrpret català del moment que es cregui adient o bé a partir de composicions que hagi fet en clau d'havanera.

En el cas de *El meu avi va anar a Cuba* serà de la mà de Gemma Humet, cantant i pianista catalana, a partir d'una fórmula que ja vam usar al documental *Bon Cop de Falç*. La història de l'himne en la que es proposa a l'intèrpret "descomposar" la música. La veu lluminosa, mediterrània i delicada d'Humet ens sembla especialment indicada per interpretar la peça que dona nom al documental. La nostàlgia, el mestissatge i el cant poètic defineixen l'artista, que la fan totalment vàlida per a una proposta de banda sonora original que aposti per un viatge musical d'anada i retorn a Catalunya.

Una proposta d'havaneres a càrrec de la musicòloga Anna Costal

L'assessorament musicològic del documental anirà a càrrec d'Anna Costal, musicòloga i professora a l'Escola Superior de Música de Catalunya. És coautora, juntament amb Joaquim Rabaseda i Joan Gay del llibre *Les primeres havaneres a Catalunya. Imperialisme i sensualitat abans de Carmen* (Rafael Dalmau Editor, 2023). Aquesta és la tria que ha dut a terme per il·lustrar els diferents passatges de la vida de Pere Freixas.

El meu avi va anar a Cuba, Ortega Monasterio
Piece en forme de habanera, Maurice Ravel (instrumental)
El viatge, Les anxoletes
La bella cubana, de José White
Cubanita preciosa, grup Port Bo
Com la sal al mar, Obeses
Criollita del alma, grup Arjau
Tú, Sanchez de Fuentes (Trío Cervantes)
Ilusiones perdidas, Ignacio Cervantes
Vestida de nit, Sílvia Pérez Cruz
Tres divertimentos, Xavier Montsalvatge, n. 2 Habanera

Gemma Humet

1959. La revolució Cubana expropia les propietats a Pere Freixas, com a la resta de cubans. A més, s'arruïna amb el negoci del tabac.

Aquest fragment l'il·lustrarem amb:
'Ilusiones perdidas', de Ignacio Cervantes.

Escaleta

El documental pivota sobre dues trames en paral·lel, la del present i la del passat, que s'aniran entrellaçant i que són idèntiques en quant a l'estructura.

A la trama del passat ens centrarem en la vida de Pere Freixas a Cuba i l'entrellaçarem amb les vicissituds d'en Yasef a Catalunya explicant que, tot i que han passat més de cent anys, començar de zero en un nou país mai és una tasca senzilla.

A la trama del present, veurem Yasef Barbán Freixas com arriba a Barcelona i després es desplaça diversos altres indrets d'Espanya, entre les quals Màlaga i Valladolid, on viu actualment. I com, un cop assentat, busca un document que acrediti la nacionalitat espanyola de Pere Freixas, cosa que permetrà poder fer reagrupament familiar amb la seva mare.

bloc 1 PRÒLEG	Al 1903, de forma inesperada i arran d'una juguesca, Pere Freixas i Pallejà, decideix "fer les Amèriques" i marxar a Cuba buscant una vida millor.	Cent anys més tard, el 2015, un besnét seu, Yasef Barbán Freixas, deixa l'illa de Cuba per venir a viure a Catalunya buscant noves oportunitats.
bloc 2 PRECE- DENT DEL VIATGE	Explicuem la història de la família de Pere Freixas i del perquè decideix marxar a Cuba buscant una vida millor, després de perdre-ho tot. <i>Els historiadors ens comenten com van ser els fluxos migratoris de l'època i concretament com eren els de Cuba, amb centenars de catalans marxant del seu país per anar-hi a buscar fortuna.</i>	En Yasef ens explica el perquè no es troba bé a Cuba i perquè vol marxar del seu país.
bloc 3 EL VIATGE	Pere Freixas inicia un viatge en vaixell fins a Cuba amb totes les seves vicissituds. <i>Els historiadors en expliquen com es duïen a terme aquests viatges i què implicaven a nivell de temps, salut i economia.</i>	De la mateixa manera, en Yasef ens explica el seu periple des de Cuba fins a Madrid passant per l'Equador i escapant-se a Espanya.
bloc 4 INSTAL- LATS EN UN NOU PAÍS	Pere Freixas arriba a L'Havana i després marxa cap a Santiago de Cuba. Però allà hi acaba d'encaixar i s'acaba instal·lant a Bayamo, al sud del país. <i>Els historiadors ens expliquen com es troben els immigrants que viatgen a un nou país i com s'han d'enfrontar a la realitat de la nova societat que habiten. També ens expliquen com el conjunt de catalans es va adaptar a l'illa i fins i tot com l'illa es va adaptar als catalans.</i>	En Yasef arriba a Madrid, després s'instal·la a viure a Barcelona durant un any i posteriorment, per motius de feina, es desplaça a Màlaga i finalment a Valladolid.

bloc 5 LA FEINA	En Pere Freixas treballa en una petita botiga i estalvia per muntar el seu propi negoci, La Equidad, una botiga de queviures i ultramarins. <i>Per la seva banda els historiadors ens expliquen com funcionaven els immigrants que arribaven a cubà i com s'havien de buscar la vida per trobar una feina estable gràcies els contactes dels amics i coneguts.</i>	En Yasef és un molt bon programador informàtic i quan arriba ho fa sabent que tindrà feina assegurada.
bloc 6 L'ARRELA- MENT	La vida continua i en Pere Freixas coneix a la Manuela Duque de Estrada i s'enamoren. Al cap de poc es casen i tenen set fills. <i>Els historiadors ens comenten com es van anar formant famílies i el llegat que ha quedat a Cuba de la petjada catalana, tant en els cognoms de la gent com en els edificis, institucions, frases fetes, etc...</i>	En Yasef explica com va conèixer a la seva parella, la Yudeikis, i de com van decidir que tindrien fills un cop instal·lats a Espanya.
bloc 7 EL RETORN ALS ORÍGENS	En Pere Freixas, un cop s'ha establert a Bayamo i és econòmicament estable, visita la seva família, que ha deixat el Camp de Tarragona i s'ha establert a Mataró. Compra dues cases als seus germans petits. Mesos més tard, la seva germana el visita a Cuba on s'hi queda un temps. Però finalment no s'hi adapten i marxen altre cop cap a la capital del Maresme. <i>Els historiadors ens expliquen com es conformaven aquests vincles familiars amb les comunicacions deficientes de l'època i de com molts van tornar a casa i molts d'altres de casa van marxar cap allà ja que hi tenien un familiar o un conegut que els garantia una bona arribada.</i>	En Yasef també manté vincles amb la seva família cubana tot i haver marxat, sobretot amb la seva mare, amb qui pretén reunir-se aviat. Amb qui sí que manté contacte constant és amb la seva família mataronina, que li dona tot el suport que necessita.

bloc 8 - NOUS HORIT- ZONS	Les coses van millorant i Pere Freixes es construeix una nova casa a Bayamo. A més a més, té un embolic sentimental amb una de les seves criades; fruit d'això neixen dos fills més. <i>Els historiadors ens comenten com van créixer molts negocis de catalans a Cuba, com el ron Bacardi i altres que van fer rics a molta gent.</i>	En Yasef millora la seva economia formant una empresa pròpia amb qui manté una llarga llista de clients.
bloc 9 - AJUDA EN ORIGEN	La situació a Catalunya no és gens bona. Esclata la Guerra Civil i Pere Freixas i molts altres catalans envien queviures i béns a Catalunya per ajudar la seva família d'aquí, a Mataró. <i>Els historiadors ens posen en context i ens expliquen com els fluxos migratoris mai s'han trencat amb els seus familiars d'origen. Tot el contrari, sempre han servit per fer arribar diners, medicaments, queviures, etc, als seus països de naixement.</i>	Degut a la situació crítica que viu Cuba des de la caiguda de la URSS, en Yasef també no para d'enviar medicaments i altres objectes als seus familiars cubans.
bloc 10 - DECLIVI	Pere Freixas s'arruïna amb el negoci del tabac. A més a més, la Revolució cubana del 59 li expropia la casa. Acabarà morint més pobre que ric. De moment, el contacte de la família cubana amb la mataronina està garantit per la monja Magdalena Montells, parenta llunyana de Pere Freixas, que viu a Mataró. Però quan ella també mor, el contacte es perd de manera permanent. <i>Els historiadors ens expliquen la "Ley de Nietos" que permet a qualsevol persona filla o neta de persones espanyoles que van marxar d'Espanya en puguin reclamar la nacionalitat si mostren que són fills o nets d'espanyols.</i>	En Yasef no vol que el contacte amb la seva família es perdi per res del món. És més, vol portar la seva mare a Catalunya mitjançant la "Ley de Nietos" aprovada a les Corts Espanyoles. Però de seguida troba un gran impediment: no hi ha cap constància documental que confirmi que Pere Freixas nasqués a Catalunya.

bloc 11 RECUPE- RACIÓ DEL CONTACTE O CERCA DE LA PRO- VA	Manuel Gómez Freixas, un dels familiars direc- tes d'en Pere Freixas, decideix escriure a l'adreça des d'on els escrivia la monja Magdalena. Al convent reben la carta i la fan arribar als fami- liars de Mataró, que es posen en contacte amb en Manuel. I a partir de llavors, mitjançant ja el correu electrònic, les dues famílies es retroben i són ara, els mataronins que envien medicaments i queviures als seus familiars cubans.	En Yasef intenta aconseguir la manera de demostrar que en Pere Freixas era català, però no hi ha manera de tro- bar-ne cap prova documental. Mentrestant, la seva germana, que també ha fugit de Cuba, s'instal·la a Màlaga. El reagrupament familiar co- mença a fer-se efectiu.
bloc 12 RECUPE- RACIÓ DEL CONTA		En Yasef decideix anar a Mont-roig del camp i Botarell per buscar la prova que demostrï que en Pere Freixas era nascut allà. Per fortuna, l'Ajuntament de Botarell, a instàncies d'un familiar cubà, ja fa temps que va fer la gestió pertinent i va declarar que Pere Freixas fill de la població. Ell, però, no ho sabia. Ningú n'hi havia parlat, d'aquesta petició.
bloc 13 ARRIBA- DA DE LA MARE		Amb el paper sota el braç, en Yasef, activa els mecanismes legals per demanar la nacionalitat espanyola a la seva mare, la Jorgelina. Gràcies a la prova documental, només és qüestió de temps que ella pugui venir a Catalunya de manera legal. Per desgràcia el coronavirus i l'activitat política fan que la llei es congeli. Ell també pateix diverses vicissituds i després de viure a Màlaga, se'n va cap a Valladolid, on ja s'assentarà definitivament. Però l'octubre de 2022 la llei es reactiva i finalment la Jorgelina vola cap a Madrid per retrobar-se amb en Yasef i la seva família.
bloc 14 EPÍLEG		La Jorgelina visita Mataró, on es retroba amb els seus familiars. Després de 20 anys escrivint-se correus electrònics i trucant-se per telèfon, finalment es coneixen en persona. Així, la família Freixas ha tancat el cercle d'anada i tornada entre Catalunya i Cuba.

L'EQUIP

HISTORIAL DEL CODIRECTOR I PRODUCTOR EXECUTIU

JOAN SALICRÚ (Mataró, 1981)

Llicenciat en Periodisme per la Universitat Autònoma de Barcelona, és un dels promotors de Clack. Des d'aquesta empresa ha dirigit els 30 minuts de TV3 titulats *Propera Parada*, *Rodalies* (2018), *Desmuntant Laietana* (2015) i *Europa, a un cop de tren?* (2023); i ha codirigit amb Ariadna Vázquez *Polifonia Basca* (2016-2017), estrenat a Euskal Telebista, Televisió de Catalunya i Señal Colombia, i presentat al Belfast Film Festival.

Ha actuat de guionista principal i productor executiu de *L'última cinta des de Bòsnia*, documental dirigit per Albert Solé i estrenat a La Xarxa i TV3 (2020), amb set nominacions a diferents festivals europeus i premi al festival de Siroki Brigej (Bòsnia) i al DocsValència, ambdós el 2021.

Les mateixes funcions ha desenvolupat als documentals *Bon Cop de Falç*. *La història de l'himne* (2014) emès a TV3 i a La Xarxa de Comunicació Local; *Cançons a la vora del pop* (2010), emès al canal 33 i distribuït amb Enderrock; *Cap a la meta* (2015) emès al canal 33 i a la Televisió Pública d'Equador; *165 Regent Street* (2011), emès al canal 33 i distribuït també amb el diari Ara; *Les Resilients*, guanyador del premi Talent Jove de l'Inèdit 2019 i estrenat al canal 33 el març de 2020, i *Protestants, la història silenciada*, emès al canal 33 el novembre de 2022.

També ha codirigit, amb Albert Solé, *Tarradellas. Govern d'unitat* (2021) i *La Dipu. El govern desconegut* (2022).

També codirigeix la revista *Valors*, amb 218 números editats, una publicació especialitzada que reflexiona sobre els valors humans i de la qual ha sorgit també un programa de ràdio, un altre de televisió i un diari digital.

El 2021 va publicar *Bòsnia, la guerra que no ens van explicar* (Apostroph).

HISTORIAL DEL CODIRECTOR, GUIONISTA I MUNTADOR

SERGI MARTÍ (Badalona, 1975)

Graduat Superior en Cinema i Audiovisuals per la ESCAC en l'especialitat de Direcció (2001).

Ha actuat de realitzador i muntador dels documentals *Desmuntant Laietana*, *Propera parada*, *Rodalies i Europa*, *a un cop de tren?*, emesos al 30 minuts de TV3 (2015, 2018 i 2023). *Pi de la Serra, l'home del carrer* (2014), produït per Enderrock i Clack sobre la vida del músic Quico Pi de la Serra; *Protestants, la història silenciada* (2021) i *La Dipu. El govern desconegut* (2022).

Com a muntador, també ha treballat per Genimage Media muntant els documentals de Jordi Llompart *The Last Wild* (2018), *Els Fatimides* (2019), *Simfonia per a un nou món* i *Angola desconeguda* (2023).

També com a muntador, ha muntat curtmetratges d'animació en *stop-motion* d'Anna Solanas i Marc Riba de la productora I+G stop motion com *Les bessones del carrer de Ponent* (2010), *Grand Prix* (2011), *Canis* (2013), *Bloquejats/Apilats* (2014), *Cavalls morts* (2016), *Candela* (2020) i *El matí del Sr. Xifró* (2022).

Com a guionista, ha escrit els guions dels documentals *El meu avi va anar a Cuba* (2023) i *Bon cop de falç. La història de l'himne* (2014), a més de desenes de llargmetratges en desenvolupament com *La lista* (2018-2021) per Lemon Films (Mèxic), *Rainy Days* (2018) per Philip Hurd-Wood (Regne Unit) i *Save Game* (2017) que va guanyar alguns premis a festivals.

Autor dels curtmetratges *La banyera* (2021) –finalista a les nominacions als Goya 2022–, *Wut* (2014) i *División Azul* (2013).

CARTA D'INTENCIONS DELS CODIRECTORS: En Yasef podríem ser nosaltres...

No era el nostre avi, com diu la famosa cançó, sinó el germà del nostre rebesavi comú, el que se'n va anar a Cuba el 1903. Però podria haver estat el nostre, de rebesavi, el que va marxar i que fos el seu germà qui s'hagués quedat a Catalunya. I, per tant, quan vam conèixer el nostre "cosí" Yasef Barbán Freixas –rebesnét de Pere Freixas–, vam pensar que "nosaltres podríem haver estat ell" i, de la mateixa manera, "ell podria haver estat nosaltres". Una reflexió que hem compartit infinit de vegades en dinars i trobades familiars...

Això, d'alguna manera, ens generava una mena de responsabilitat moral que obligava a deixar constància d'aquesta història, gairebé com un agraïment perquè ens hagués tocat néixer a Catalunya i no a l'actual Cuba. És una mica allò de "a vegades pots néixer en el moment equivocat en el lloc equivocat"... o justament al contrari.

Aquesta, doncs, és una història que neix de la nostra pròpia família. Però també és veritat que hi ha milers de catalans que mantenen lligams familiars amb Cuba, de manera que no és un cas excepcional ni singular (segons Idescat, el 2022 a Catalunya hi havia 9.203 ciutadans cubans: 4.404 homes i 4.799 dones, el 0,72% dels estrangers residents a Catalunya). El que segurament sí que és excepcional és que un rebesnét d'un d'aquests catalans que van a

Cuba hagi "tornat a casa" i hagi reactivat els lligams familiars amb la família autòctona.

Precisament el nostre documental se subtitula *Viatge d'anada i tornada* perquè cent o dos-cents anys després de la marxa d'aquests catalans a Cuba, ara hi ha descendents que fan el camí invers i s'escapen de la illa per la porta del darrere i venen a Catalunya per buscar noves oportunitats econòmiques. Això ens permet parlar també de les migracions, un dels fenòmens –creixents– més difícils de gestionar que tenim al món ara mateix.

A banda d'això, des d'un punt de vista històric, ens semblava interessant parlar d'aquells que van anar a Cuba i s'hi van quedar, que sovint han estat vistos com uns perdedors enfront dels riquíssims *indianos* que tornaven a casa carregats de diners i possibilitats de fer coses. Recuperar la història del nostre avantpassat era també una manera de preservar la memòria d'aquests personatges a la penombra (almenys des d'un punt de vista català, que no cubà, paradoxalment, a vegades).

Sergi Martí i Joan Salicrú

HISTORIAL DEL REALITZADOR I DIRECTOR DE FOTOGRAFIA

MARC BARCELÓ (Granollers, 1978)

Llicenciat en Comunicació Audiovisual per la Universitat Ramon Llull.

Format professionalment a la pedrera de Ràdio Televisió Cardedeu en paral·lel a la formació universitària, acumula vint anys d'experiència en Realitzador de projectes audiovisuals: documentals, spots, promots, programes de TV, continguts online i per xarxes. Muntador des de fa més de quinze anys, amb coneixement ampli de totes les fases del procés de postproducció. Ha participat en programes de TV com *30 minuts*, *APM?*, *Sona 9 TV*, *Salvados* (la Sexta) o *Kukurota* (TV3), per citar-ne alguns.

Ha treballat per El Terrat, TV3, Mediapro, Producciones Delbarrio, Visual Media, Utopic TV, Teidees Audiovisuals, Clack, Anarfent, Catorze, Volando Vengo, XTVL, VOTV, Promos TV3, Createl, Compagina, La Fábrica de la Tele i EL9TV.

A nivell institucional ha treballat també per a Ajuntament de Cardedeu, Ajuntament de Premià de Mar, Ajuntament de Barcelona, Ajuntament de Granollers, Blackcrow, Bover Il·luminació, CaixaBank, Segurcaixa, Educa, Jovi, Amazon, Mussap, Naturgy, Fustech, Adidas.

Com a realitzador de documentals, consta *Revolució Sonora* (Clack), *Propera parada*, *Rodalties* (Clack-TV3), *Molta Merda* (2018), *Garrell. El Tarzan d'Argelaguer* (2014), *L'Últim Refugi* (2013) i *Estudiants per la Llibertat* (Createl).

L'EQUIP

HISTORIAL DE LA RESTA DE L'EQUIP

Georgina Altarriba.

Adjunt a Producció Executiva.

(Sabadell, 1984). Llicenciada en Comunicació Audiovisual per la Universitat Ramon Llull. Actualment és coordinadora de projectes a Clack.

Quant a documentals, forma part de l'equip de producció executiva dels documentals *La Dipu. El govern desconegut* (coproduït per Minimal Films i Clack el 2022); *Tarradellas. Govern d'unitat* (coproduït per Minimal Films i Clack el 2021) i *L'última cinta des de Bòsnia* (coproduït per Minimal Films i Clack el 2020 i emès a La Xarxa i TV3 i la ZDF alemanya).

Ha fet de directora de producció als documentals *Desmuntant Laietana* (produït per Clack per al programa 30 minuts de Televisió de Catalunya, emès el juny de 2015), *Bon Cop de Falç. La història de l'himne* (coproduït per L'Avenç, Grup Enderrock, Clack, Televisió de Catalunya i La Xarxa i emès el setembre de 2014 per Televisió de Catalunya i el novembre de 2014 a La Xarxa) i *165 Regent Street* (produït per Clack i emès per Televisió de Catalunya el 2011). Ha format part de l'equip de producció del documental *Cap a la Meta* (coproduït per Clack, Dominio Digital i Televisió de Catalunya, emès al Canal 33 el 2015).

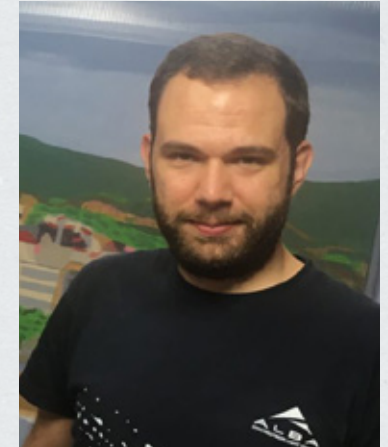
En ficció, és productora executiva de la pel·lícula *Chuzalongo* (actualment en postproducció), una coproducció internacional de l'Equador (Dominio Audiovisual), Perú (AV Films), Canadà (Retrogusto Films) i Espanya (Clack). També en ficció forma part de l'equip de producció executiva del primer film de Clack, actualment en desenvolupament.

Pol Romano.

Tècnic de so directe.

(Mataró, 1997). Llicenciat en Comunicació Audiovisual, a nivell professional es mou entre la comunicació corporativa, ocupant diferents rols de coordinació, tècnic i assessor, i la realització de productes audiovisuals. En els darrers temps s'ha especialitzat com a tècnic de so de rodatges. Els darrers anys ha actuat de coordinador del programa Creure Avui del Consell Pastoral de Mataró, difós per tvmataró.

Anna Fernàndez.

Cap de Producció.

(Cardedeu, 1992). Vinculada a la producció de projectes audiovisuals des de 2008, ha treballat en programes de televisió com 'Persona Infiltrada' (2018, TV3) o 'Catalunya Directe' (2017, 8TV). També ha sigut cap de producció de reportatges com 'Propera parada, Rodalies' (2018, TV3), documentals com 'Revolució Sonora' (Inèdit, 2019) o càpsules de vídeo per diversos projectes com la formació de l'Institut Català de les Dones.

HISTORIAL DE LA PRODUCTORA

Clack Audiovisual SCCL és una empresa cooperativa especialitzada en la producció de documentals per a televisió en el camp de les Ciències Socials, també per tant productes històrics, polítics, econòmics i culturals.

Mostra d'això en són els tres 30 minuts titulats *Desmuntant Laietana* (2015), *Propera Parada, Rodalies* (2018) i *Europa, a un cop de tren?* (2023) o les peces *L'última Cinta des de Bòsnia* (2020, estrenat a La Xarxa i al *Sense Ficció* de TV3, amb nominacions a set festivals europeus i emès a la ZDF alemanya), *Protestants, la història silenciada* (2021, canal 33) o *Polifonia Basca* (2016, *Sense Ficció* de TV3, a Euskal Telebista i a Señal Colombia).

També ha produït documentals de tall històric com *Tarradellas, govern d'unitat* (La Xarxa i TVE Catalunya) i cultural com *Cançons a la vora del pop* (33 i Comunicàlia, 2010); *165 Regent Street* (canal 33, 2012); *Bon Cop de Falç* (TV3, 2014, en coproducció amb TV3 i La Xarxa de Comunicació Local); *Cap a la Meta* (Canal 33, 2015, en coproducció amb TV3 i Dominio Digital d'Equador); *Josep Palau i Fabre. Retrat Cubista* (33 i La Xarxa, 2018), i *Les Resilients* (canal 33, 2019).

Filmografia

***Europa, a un cop de tren?* 2023.**

Reportatge emès dins del programa '30 Minuts' de TV3.
Direcció: Joan Salicrú.
Productora: TVC amb la producció associada de Clack.

***La Dipu, el govern desconegut.* 2022.**

La Xarxa i TVE Catalunya.
Direcció: Albert Solé i Joan Salicrú.
Productores: Clack i Minimal Films.
Amb el suport de la Diputació de Barcelona i de l'ICEC.

***Tarradellas, govern d'unitat.* 2022.**

La Xarxa i TVE Catalunya.
Direcció: Albert Solé i Joan Salicrú.
Productores: Clack i Minimal Films.
Amb el suport de la Generalitat, la Diputació de Barcelona i de l'ICEC.

***Protestants, la història silenciada.* 2021.**

Produït amb el suport de la Direcció General d'Afers Religiosos, Fundación Pluralismo y Convivencia i Diputació de Barcelona. Emès al canal 33. Direcció: David Casals, Sergi Martí i Júlia Solé.

***L'última cinta des de Bòsnia.* 2020.**

Documental coproduït amb VOTV-La Xarxa i emès també al *Sense Ficció* de TV3. Direcció: Albert Solé. Productora: Clack i Minimal Films. Amb el suport de Generalitat, Diputació de Barcelona, Ajuntament de Barcelona.

***Les Resilients.* 2019.**

Documental produït per Clack amb col·laboració amb el Grup Enderrock, premiat amb el Talent Jove de l'InEDIT 2019. Direcció: Cristina Madrid. Realització: Joel Kashila.

***Propera parada, Rodalies.* 2018.**

Reportatge emès dins del programa '30 Minuts' de TV3. Direcció: Joan Salicrú. Productora: TVC amb la producció associada de Clack.

***Josep Palau i Fabre. Retrat cubista.* 2018.**

Documental emès a La Xarxa i al canal 33. Direcció: Eloi Aymerich. Productora: Clack i Fundació Palau amb el suport de Televisió de Catalunya i Consell Comarcal del Maresme.

***Polifonia Basca.* 2016.**

Documental seleccionat al Belfast International Film Festival i emès per Euskal Telebista, TV3 i Señal Colombia. Direcció: Joan Salicrú, Ariadna Vázquez. Productora: Clack amb el suport d'ICIP i ICEC.

***Desmuntant Laietana.* 2015.**

Reportatge d'investigació pel '30 Minuts' de TV3. Direcció: Jordi Rovira, Joan Salicrú, Ariadna Vázquez. Productores: TVC amb producció associada de Clack.

***Cap a la meta.* 2015.**

Documental per l'espai 'El Documental' del Canal 33. Direcció: Diego Ortuño. Productores: Dominio Digital (Equador) i Clack en coproducció amb TVC i amb el suport d'Ibermedia i de l'ICEC.

Bon Cop de Falç. La història de l'himne.

2014. Emès a La Xarxa i TV3. Direcció: Eloi Aymerich. Productores: L'Avenç, Grup Enderrock i Clack en coproducció amb TVC i La Xarxa, amb el suport de l'ICEC.

FITXA

Tècnica

GÈNERE: Documental per a televisió de caràcter històric.

FORMAT: HD (1920 x 1080)

DURADA: 52 minuts

LLENGUA ORIGINAL: Català i castellà.

EQUIP

DIRECCIÓ I GUIÓ: Sergi Martí i Joan Salicrú

REALITZACIÓ I FOTOGRAFIA: Marc Barceló

MUNTATGE: Sergi Martí

CAP DE PRODUCCIÓ: Georgina Altarriba

SO DIRECTE: Pol Romano

DISSENY GRÀFIC: Jordi Navarro

MÚSICA: Gemma Humet i diversos intèrprets

PRODUCCIÓ EXECUTIVA CLACK: Joan Salicrú i Georgina Altarriba

CLACK AUDIOVISUAL, SCCL

C/ Muralla de la Presó, 9, local
08301 Mataró

joan@clack.cat
646.474.452
www.clack.cat